

СТАН ТА ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОНТЕКСТ

Лавний Андрій Васильович

здобувач освітньо-наукової програми доктора філософії за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» кафедри публічного управління та адміністрування Національного лісотехнічного університету України.

Питання сталого розвитку достатньо глибоко проаналізоване як з теоретичної, так і з практичної точки зору. Водночас, воно постійно набуває все більшої важливості. На це впливає низка змін, які пов'язані з економічною практикою, соціальними умовами та екологічними трансформаціями. На питання сталого розвитку також впливають зміни у способах проведення наукових досліджень. Перш за все більшого значення набувають міждисциплінарний та ціннісний підходи. Переважна більшість дослідників визнають необхідність побудови інтегрованих економічних теорій, які зазвичай базуються на припущенні, що прагнення до постійного зростання кількісних аспектів діяльності не забезпечують сталості процесів розвитку, безпеки та високої якості життя для людей в глобальному масштабі [B. Santamarina et al., 2015]. Це, у свою чергу, зумовлює потребу в глибокому осмисленні, як на теоретичному, так і на політичному рівнях можливостей узгодження різних, – часто суперечливих, – соціальних, економічних, управлінських та екологічних цілей.

Упровадження принципів сталого розвитку розглядається як стратегічна мета для європейських країн, зокрема Європейського Союзу. Це відображається в пропозиції щодо реалізації Європейського зеленого курсу, який викликає багато надій, але також занепокоєнь та сумнівів. Європейський зелений курс – це амбітна та водночас дуже радикальна спроба реорганізувати економіку Європейського

Союзу в напрямку сталого розвитку, що розуміється як довгострокові (міжгенераційні) процеси розвитку, що враховують сучасні кліматичні виклики, принцип енергетичної нейтральності та, через реалізацію мети захисту біорізноманіття, також, певною мірою, принцип справедливості щодо флори і фауни. Це породжує, з одного боку, виклики для політики розвитку, а з іншого – питання щодо узгодження екологічних цілей, наприклад, з необхідністю забезпечення соціальної згуртованості [G. Cervantes, 2013].

Впровадження Європейського зеленого курсу несе ризик енергетичної виключеності в країнах та регіонах з нижчим рівнем життя, що, безсумнівно, має бути предметом занепокоєння в аналогічній політиці. Однак, з іншого боку, раніше впровадження принципу енергетичної нейтральності, ймовірно, не призвело б до такого різкого зростання цін на енергетичні ресурси, спричиненого війною в Україні.

Серед різних аспектів сталого розвитку можна виділити три основні напрямки. Перший охоплює теоретичні основи концепції сталого розвитку. Другий охоплює питання, пов'язані з реалізацією концепції сталого розвитку на рівні Європейського Союзу та підприємств. Третій напрямок стосується реалізації принципів сталого розвитку з галузевої точки зору.

Найбільше уваги привертають до себе проблеми більш інтенсивного просування сутності сталого розвитку в громадській обізнаності через екологічну освіту; зусилля щодо прийняття принципів та цілей сталого розвитку серед економічних та неурядових організацій; мобілізація всіх соціальних груп для використання відновлюваних джерел енергії та впровадження принципів зеленої економіки і сталого розвитку; підтримка економіки з низьким рівнем викидів та екологічно сталого розвитку; покращення переробки і створення циркулярної економіки. Успішними інструментами впровадження сталих практик вже показали себе довгострокові програми раціоналізації використання природних ресурсів, особливо мінеральних, та впровадження екологічно захисних технологій, включаючи пристрої, оснащені штучним інтелектом [E. Lennox, R. Hollender, 2023].

Відносно новим напрямом досліджень є освоєння новітніх моделей споживання, сучасних показників рівня економічного розвитку, якості життя і сталості розвитку, а також стратегії впровадження програм сталого розвитку та їх компонентів, зокрема за допомогою переконливих, інформаційних і економічних інструментів.

Спрямованість на викорінення бідності та соціальної ізоляції, досягнення соціальної справедливості та економіка ефективності в програмах сталого розвитку демонструють готовність суспільств добиватися запланованих результатів у впровадження стратегій сталого розвитку. Питання, пов'язані з взаємозв'язком національних та європейських екологічних норм та організаційних ініціатив щодо їх впровадження та залучення міжнародних інституцій до активізації кліматичної політики надалі залишаються проблемними.

Відповідаючи на питання, як впровадити принципи сталого розвитку в політичні й економічні науки, можна дотримуватися принаймні двох ліній міркування:

- нова аксіологія повинна супроводжуватися новим мисленням про економіку і державне управління, цілі та принципи сталого розвитку, можливо, відмовою від парадигми постійного зростання на користь якості життя з усвідомленням обмежень природного світу;
- нова аксіологія як свідомо сформоване ставлення до політичної та соціально-економічної дійсності через освітню діяльність, що супроводжується глибокою реформою публічного управління та економіки, заснованою як модель і точка відліку для політики.

Можна стверджувати, що серед сучасних авторів, які пишуть про сталий розвиток, переважає перший підхід, пов'язаний з альтернативною економікою та розроблений у рамках сучасної екологічної економіки.

Список використаних джерел:

1. G. Cervantes, An Alternative Definition of Sustainable Development based on Capitals, Memoria del Foro Bienal Iberoamericano de Estudios del Desarrollo, Universidad de Santiago de Chile, 2013, p. 49
2. E. Lennox, R. Hollender, Alternatives to Growth-Centric Development, Boston University, Boston, 2020, p. 23
3. B. Santamarina, I. Vaccaro, O. Beltran. The Sterilization of Eco-Criticism: From Sustainable Development to Green Capitalism, "Anduli", 2015, No. 14, p. 13–28

РОЛЬ ЕЛЕКТРОННИХ СЕРВІСІВ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ЯК ЧИННИК ЗНИЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ НЕРІВНОСТІ ГРОМАД

Лужецька Наталія Теодорівна

здобувачка освітньо-наукової програми доктора філософії за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» кафедри публічного управління та адміністрування Національного лісотехнічного університету України.

Оцифрування соціальних послуг в Україні відбувається в умовах одночасної децентралізації публічного управління та зростання потреб різних вразливих груп населення. У фокусі – перехід від організаційно-орієнтованих процедур до сервісної, людиноцентричної логіки, де цифрові рішення скорочують транзакційні витрати доступу, підвищують прозорість, забезпечують контроль якості та персоналізацію підтримки. Цифровізація соціальної сфери розширює канали взаємодії (портали, мобільні застосунки, віддалені консультації), але водночас висуває більш жорсткі вимоги до компетентностей соціальних працівників, етичних стандартів обробки персональних даних і стійкості IT-інфраструктури на рівні громад [1; 2; 3]. На рівні політик ключовим інтеграційним напрямком визначено Єдину інформаційну систему соціальної сфери (ЄІССС), що має